24ՐԴ ՏԱՐԻ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1893 — ԹԻՒ 363

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՍՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ. ՂԱԼԱԹԻԱ. ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եւ չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÈNIK"
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱՁ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՓԵԱՆ ԱՐՓԵԱՐԵՆԱՑ

ԱՌԱՔՈՒՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գլուխ [illegible] 300 Թրք. 75 գր. մէկը
» » 150 » 40 » »
Նուագարան 200 » 100 » »
» 150 » 50 » »
» [illegible] 25 » 25 » »
Օրաթերթ 300 » 25 ֆրանկ
Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան գրոյ
Գրամի փոխարէն փոստային փող կընդունուի
100 գրչի փոխ 113 գրչի

[illegible]

[illegible]

10 ՓԱՐԱՁ

ՄԵՐ ԳՐՈՂՆԵՐԸ

Հ-ՆԷՆԷԻ 357 թիւին մէջ Էդիպ վերնագրով և. Թէկատինցին սորա-գրութեամբ պատկեր մը հրատարակուեցաւ. զայն կարդացողներէն ոմանք մեզ հարցուցին. — Իրա՞ւ այդ նկարագիրը Խարբերդէն գրուած է. կարելի՞ է որ գաւառները այդքան նուրբ գրող մը գտնուի։

Նոյն զարմացումը յայտնուած էր մեզ ասկից առաջ Մալկարայէն կարօի գրած առաջին ոտանաւորին համար։

Այս զարմացումը զոր շատերը յայտնեցին ինքնին ցոյց կուտայ թէ Պոլսեցիները մեծ համարում չունին գաւառացիներու մտաւոր կարողութեանց վրայ։ Խեղճուկներ են որ չեն կրնար և ոչ իսկ յօդուած մը գրել առանց մեր խնամակալութեան։

Մենք սակայն միշտ համոզուած ենք թէ գաւառացիք լաւ գրագէտ արտադրելու շատ ընդունակ են։ եթէ ուշադրութեան առնենք զանազան գաւառներէ գրուած յօդուածներն ու թղթակցութիւնները, կը տեսնենք թէ տագանդի սերմերը առատօրէն կը գտնուին գաւառները։ Բայց ինչո՞ւ չեն ծլիր ու ծաղկիր։

Մենք կը կարծենք թէ գաւառացիին մտաւոր յետամնացութեան գլխաւոր մէկ պատճառն այն է որ չէ կրցած ուղղակի յարաբերութեան մէջ մտնել եւրոպական մտքի արտադրութեանց հետ։ Եւրոպական մտքի արտադրութիւնները գաւառները հասած են Պոլսեցիներուն միջնորդութեամբ, կցկտուր, առանց կապի, առանց լրջօրէն ուսումնասիրուած ծրագրի, գէշն ու աղէկը խառն, թեթեւը լուրջէն աւելի շատ։ Ուստի մեր գաւառացիները, որք միայն հինգերեայ կրօնական մատենագրութիւններէ իրենց ներշնչումն ստացած են, չեն ունեցած նոր, խելացի ու խղճամիտ առաջնորդներ որք իրենց առջեւ գրական նոր ճամբայ բանան։

Մեզի համար ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ մեր ազգային գրականութիւնը գաւառներու մէջ պիտի հիմնուի հասատուն կերպով. ինչ որ մենք կը գրենք, վաղանցուկ է։ Սակայն գաւառացին որ մեր նոր մատենագրութիւնը հիմնելու ամէն նախնական նիւթերն ունի, չգիտեր գրական ճարտարապետութիւն։ Այդ նիւթերն ի՞նչպէս իրարու քով բերելու է և մեծ ու գեղեցիկ գրական շէնք մը կառուցանելու է, ասոր արուեստը չը գիտեր գաւառացին։

Այդ արուեստը սորվելու համար պէտք է կարդալ, ուսումնասիրել եւրոպայի իմաստասիրական, բանաստեղծական, վիպական, պատմական, գիտական գրուածները։ Անոնցմով պէտք է անանի միտքը, և ասոնցմէ պէտք է սորվի իր շուրջը տեսածները հետազօտելու, անոնց կեանքը քննելու գաղտնիքները։ Այդ քննութիւնը կատարողները կրնան գրել մեծ գործեր։

Արդարեւ ունեցանք գաւառներէն գրողներ որք առանց եւրոպական գրականութեան և գիտութեան օժանդակութեանը լաւ գործեր արտադրեցին, սակայն հաւանական է որ այդ գրողները շատ աւելի մեծ ըլլային՝ եթէ ունենային մտքի աւելի ընդարձակ զարգացում՝ աւելի գիտութիւն։

Մենք մեզի չենք կրնար բաւել. այդպիսի մտածութիւն մը ունենալը տխմարութիւն է։ Կը տեսնենք որ նոյն իսկ Եւրոպայի զարգացած ազգերը միշտ զիրար կը պատուաստեն։ Ամէն ազգեր կ'ուսումնասիրեն իրարու գրականութիւնն, իրարմէ փոխ կ'առնեն, իրարու փոխ կուտան։ Իւրաքանչիւր գրականութիւն իր տոհմային յատկութիւնները պահելով հանդերձ ոգեւորուած է ընդհանուր մարդկային շունչով մը։

Անշուշտ մեզի պիտի առարկուի թէ գաւառացի երիտասարդները չունին այն նախապատրաստական ուսումը որով կարենան թափանցել եւրոպական մատենագրութեան ոգիին և անկէ օգտուիլ։

Այս առարկութիւնը ճշմարիտ է, բայց ճշմարիտ է միանգամայն որ Պոլսեցիներն ալ շատ աղէկ չեն ուսնեցած այդ նախապատրաստական ուսումը, բայց և այնպէս քիչ շատ սկսած են օգտուիլ եւրոպական ընդհանուր գրականութենէն։ Ցայսմիկ է թէ ի՞նչպէս այս օգուտը կը քաղեն Պոլսեցիներ, կամ աւելի ճիշդը Պոլսեցիներէն շատ քիչերը։ Շարունակ կարդալով ու մտածելով։ Երբ մէկը լեզու մը գիտէ, միշտ գրքէ մը բան կը սորվի։ Մէկ սորվածը կը դիւրացնէ ուրիշ բան մը սորվիլը, եւ այսպէս հեռզհետէ միտքը կը սկսի բաւական լաւ պաշար մը համբարել։ Այսպէս կրթուողները օր մը կ'ըմբռնեն թէ պէտք է իրենցմէ եւրոպացիներուն աւելի հիմնական կրթութիւն տալ, աւելի շատ բան սորվեցնել և կը խորհին այդ նպատակին հասնելու միջոցներուն վրայ։ Ցառաջդիմութեան յամր, երկարատեւ բայց ապահով օրէնք է այս։

Մեր գաւառացի երիտասարդներէ շատերը հիմա եւրոպական լեզուի մը, ֆրանսերէնի կամ անգլիերէնի, մանաւանդ տեղ տեղ այս վերջինին, բաւական ընտելացած են. Պոլսեցիներէն շատ աւելի ժամանակ ունին, մանաւանդ ձմեռները։ Ուրեմն թող օգտուին և կարդան այն գրքերն որք ընդհանուր աշխարհիս մէջ զարգացման ու յառաջդիմութեան ուղեցոյցներն եղած են։ Անոնցմէ ներշնչուած՝ թող սորվին մտածելու և գրելու ոճ, եզանակ։ Հայերէն լեզու իրենք ունին իրենց մէջ, մենք չպիտի սորվին։ Դարձեալ թող ունենան, գրելու եղանակ թող սորվին, եւրոպական լաւ ոճ ունենան և պիտի սկսին տալ ազգին պատուական գրողներ։

ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ԱՌԹԻՒ

Բ

Պարոնեան Պոլսի մէջ շատ մօտէն չը գիտցաց մեր այն գնահատողը որ ժամանակին համեմատ զանազան անուններ կը կրէ, եւ ատենէ մը ի վեր ալ է որ «ազնուաշուք» մակդիրին ներքեւ կը ճանչցուի։

Բաւական ատենէ ի վեր է որ Պոլսի Հայերը իրենց ընտանեկան բարքերն ակնոսած են փոխել, եւրոպական սովորութեանց վարժուելու ձգտումն ակներեւ է։ Փոխանցում մըն է որ կ'ընենք, եւ բնականաբար ենթակայ ենք փոխանցումի ժամանակին առաջ բերած բոլոր անպատեհութիւններուն։ Անվարժութիւն, վախկոտութիւն, ունայնասիրութիւն ակներեւ կը տեսնուին մեր բոլոր գործակցութիւնն ընտանեկան կեանքին մէջ։ Թեզեռ խանութպանին կինը որ թերա կուգայ ջրեջրոյ չինել տալու, տիպար մը եղաւ։ Եւ սակայն հեղնելու շատ աւելի արքունական տիպարներ կան «ազնուաշուք»ներու մէջ։ Պարոնեան պիտի կրնար անոնց կեանքէն արքունական գլուխ գործոցներ նկարել։

Մեր գրականութեան համար մեծ կորուստ մըն է որ Պարոնեան այդ աշխատութիւնը չըրաւ, կամ թէ չըրաւ այնպէս ինչպէս որ էր։

Պարոնեան այս աշխատութիւնը չըրաւ վասն զի նպատակ ունեցող գրագէտ մը չէր. ոչ ծրագիր ունէր, ոչ մէթոտ, ոչ ալ յամառութիւն քանի մը եռեւէ իյնալու։ Ժամանակին ազատութեան ներքեւ, օրուան ներշնչումին ազդեցութեամբ կը գրէր ու կը վերջացնէր։ Իր քնարին յակութիւնները որք բաւական մշակուեցան տարակոյս չկայ թէ շատ աւելի արքունական պրտադրութիւններ պիտի առաջ բերէին եթէ ունենար այն ուղղութիւնը զոր ձգտում ունեցող գրագէտները կը գտնեն։

Բայց Պարոնեան բնաւորութեամբ թոյլ էր. ընդհանրապէս տրտում, տխուր, յուսահատական կերպարանք մը ունէր։ Ամէն անգամ որ գինքը կը տեսնէի, կը կարծէի թէ այն օրը մեծ վիշտ մը ունի, կամ անյաջողութիւն մը։ Բայց ոչ, իր բնաւորութիւնն էր։ Ներքին ցաւակցութիւն մը ունէր, եւ այդ ալ շատ նպաստաւոր եղաւ իր տաղանդին։

Պարոնեան տաղանդին հետ ունէր նաեւ միանգամայն հոգեկան բաւական արիութիւն որով առանց շատ բարակը նայելու, շատ չրջանայեցաց ըլլալու, գրեց, եւ իր գէմ յարոյց թշնամիներ որք սակայն բաւական ճնշեցին իրեն, եւ իրեն հետ մեր գրականութեան. ուրիշներ ալ արհամարհանք ձեւացնելով գոնացան։ բայց յայտնի է թէ Պարոնեանի հարուածները բաւական զօրաւոր եղան։

Եթէ Պարոնեանի տաղանդին եւ հոգեկան արիութեան միացած ըլլար ուժեղ բընաւորութիւն եւ մեծ գործ մը ընելու զօրեղ կամք, կը կարծեմ թէ անհագին ազդեցութիւն կ'ունենար թէ՛ մեր գրականութեան, թէ մեր բարքերուն եւ թէ մեր մտքին բարեփոխութեանը վրայ։

Պարոնեանի համար շատ անպատշաճ պարագայ մը եղաւ որ իր էն փայլուն օրերուն մէջ չզանուեցաւ զրոյ այնպիսի երիտասարդներու խումբ մը որ ձեռնարկէր օրաթերթ մը հրատարակելու եւ Պարոնեանն ալ ալ իր մէջ առնէր, ապահովելով անոր նիւթականը, եւ միանգամայն ձգելով իրեն կատարեալ անկախութիւն։

Գրողներու համերաշխ խումբի մը մէջ Պարոնեան անշուշտ աւելի զօրաւոր պիտի ըլլար. ամէն օրուան կարծիքներու փոխանակութիւն, գրական նպատակի մը ձգտելու մղումը գինքն ալ պիտի վարէր հեռուները։

Պարոնեանի համար այսպիսի աջակցութիւն մը բարեբաստութիւն պիտի ըլլար։ Իրեն աջակցելու համար չուկայէն ձեռք կարկառողներ կը գտնուէին, բայց դիտէին թէ մատակարարող մարդ չէ. կանոնաւոր կերպով հետամուտ եղող մը չէ։ Կարծեմ թէ իր ամենէն խելացի գործերէն մին եղաւ մատակարարութեան տեսակէտով Եէնիքէրի համար Գէրպէրեան Նշան էֆէնտիի հետ միանալը։

* * *

Եւ Պարոնեան որ թերթի մը նիւթական մատակարարութեան վրայ հոկելու անկարող ճանչցուած էր, գործի մարդ էր։ Լաւ հաշուակալութիւն գիտէր, առեւտրական թղթակցութիւններ կ'ընէր շատ լեզուներով, վերջապէս կատարեալ գրագիր մըն էր։

Գրականութիւնը եւ հաշուագիտութիւնը իրարու անհաշտ չեն, սա տարբերութեամբ որ ամէն գրագէտ շատ գիւրութեամբ հաշուագէտ կրնայ ըլլալ, բայց ամէն հաշուագէտ գրագէտ չկրնար ըլլալ։

Պարոնեան որ յէնիրնէ Ռէժիի մէջ պաշտօն վարեց, իր կեանքին վերջին տարիները վաճառականի մը քով գրագիր էր։ Ջեմ կարծեր որ երբեք այնքան գոհ եղած ըլլար, որքան այդ մէջտեղին։ Նիւթականը ապահոված էր, եւ հանգարտ մտքով ու արտով կրնար գրել։ Շատ մը խորհուրդներ ունէր, բայց այդ հանգստութեան մէջտեղին բան մը չարտադրեց։ Գրականութեան հանգամանքներն աւելի յարմար կ'ընէին որ վէպ կամ թատերգութիւն գրէր Պարոնեան։ Աճապարելու հարկադրուած չէր, կրնար հանգստութեամբ գրել, սակայն բան մը չըրաւ, վասն զի գրող մըն էր որ գրիչ ձեռք կ'առնէր երբ ճաճապարելու հարկին մէջ էր։ Մտքեր կան որք կը թուչնան, կը խամրին հանգստութեան մէջ։ Արեւան գէպքերու մարակը, եւ քիչ մըն ալ գրաչարին ձեռագիր պահանջելը կը ցնցեն միտքը որ կ'արթնայ եւ կ'արտադրէ ու կը հանդչի։ Այսպիսի մտքեր այն ատեն միայն կը յաջին, երբ հանգստութիւն գտնեն։

* * *

1890ի սկիզբները բաւական ատենէ ի վեր չէի տեսած Պարոնեանը, իրեն այցելութեան գնացի գարնան օր մը։ Օրթագիւղի լաճկոց, ամայի մէկ փողոցին մէջ պզտիկ, ցածկէկ, մարդուս տուն մըն էր։ Կանչելիքը պատած էին պատուհանները, մենաստանի սենեակի մը նման էր բնակարանը։ Դէմքին վրայ շատ ակներեւ չէր հիւանդութիւնը, բայց բաղուկներուն ոսկորները կը համրուէին։ Խեղճը չէր գիտեր թէ ի՞նչ վախճան կը սպասէր իրեն։ Օդափոխութեան խորհուրդներ ունէր. եւ ալ գեղ պիտի երթայ, միւնոյն տեղը երթալու համար համաձայնեցանք։

Իր հեղնական տաղանդը չէր սպառած, շատ սուր խօսքեր ըրաւ, ի միջի այլոց կը յիշեմ հետեւեալը։

Վաճառականը որուն քով գրագիր էր իրեն կը զրկէր ամսականին կէսը միայն։

— Ես ալ, ըսաւ Պարոնեան, երբ ազէկնամ, հիւանդ ժամանակիս հաշիւներուն կէսը միայն պիտի անցընեմ մայր տեսարակը, կամ պարտիին կամ պանդիին կողմը մինակ։

Ուրիշ օր մը եւս գացի, բարեկամներով էինք, միշտ նոյն յոյսը, միշտ նոյն անգիտակցութիւնը ունեցած հիւանդութեանը մասին։

Գիշ յեսոյ թաղմանը գացինք. շատ սակաւաթիւ էինք. ոչ ոք պատկ մը բերած էր։

ՀՐԱԶԴԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ԴԱՏԸ

Երէկ հրատարակեցինք ընդ. դատախազին ամբաստանագիրն. այսօր կը սկսինք տալ ամբաստանեալներուն պաշտպանութիւնը։ Երկու կողմն ալ լսելէ յետոյ ներելի պիտի ըլլայ մեր ընթերցողներուն անձնական իսկ կարծիք մը ունենալ Բանամայի գէպքերուն վրայ։ Մինչեւ ցարդ ինչ որ հրատարակուեցաւ, կազմեց մեր ամենուն մտքին մէջ անընդհատ գաղափար մը որ նոյնը չկրնար մնալ ամբաստանեալներու փաստերն ու առարկութիւնները լսուելէ յետոյ։

Գ. Գարսոն, փաստաբան Ֆերթինան եւ Շաալ որ Լէսէքսի. Բարիզի անհամար փաստաբաններու խումբին մէջ հասարակ մակերեւոյթէն վեր կը բարձրանայ իրրեւ էն փայլուն խօսողներէն մին, որ առերեւոյթս մեզմ ձեւերու տակ գիտէ ըլլալ մանգամայն շատ խիստ։ Իր գաղափարութիւնը մէկ քանի անգամ կուգա ծփփանութիւններով ընդմիջուեցաւ։ Աւարտի համառօտութիւն մը, որուն մէջ կ'այլասարինք պատել բուն գրոյցը։

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐԵՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Մասնաւոր քննիչներ, մին միւսէն յետոյ, պրպտցին, եւ գիտէք թէ նշանակելի խնամքներով, ընկերութեան ամբաստանութիւնը, եւ հասատանքին թէ տեսարանները ամենամեծ կանոնաւորութեամբ բանուած էին։ Գալով ամբաստանեալներուն ուղղամտութեանը, ոչ ոք վրանին կրցաւ ազատ մը գտնել, ոչ հաշուենկնիչները, ոչ հաշուեյարգարը, ոչ հարցաքնիչ գատաւորը եւ ոչ ընդ. դատախազը։

«ԻՆՁՈՒ ԱՆՈՆՔ ԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՓԱՆԻ ՄԸ ՄԻԼԻՈՆ ՁԳՐԻՆ

Անոր համար որ Ֆերթինան եւ Շաալ որ Լէսէքս ունենալու էին որ գնէին։

Գ. Շաալ որ Լէսէքս, այս ժամուս, փոքրիկ հարստութիւն մը ունի որ 400 հազար ֆրանքի հասիւ կը բարձրանայ։ Իսկ Գ. Ֆերթինան որ Լէսէքսի հարստութիւնը կը կայանայ այնպիսի հասոյթներու մէջ զոր միայն մենչեւ մահ ստանալու իրաւունք ունի։ Այսու հանդերձ Ֆերթինան որ Լէսէքս մասնակցեցաւ գրեթէ ամէն պարտատէրներու հանումն, եւ գիւրին է ապացուցանել թէ ինքն ալ այս ամէն գործերուն մէջ կորսնցուց 308,000 ֆրանք։

ԴԱՏԻՆ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԿՈՂՄԸ

Դիտողութիւն։ Գատական տիպիսի գաւ մը, ըստ օրէնքի ամէն կրգմ աւելի արձագանգ կը գտնէ, աւելի կասկածներ կը յարուցանէ, պիտի մեռնէ համանաւանդ բաժնեատու եւ պարտատու ունեցողներուն, ընկերութեան անդամներուն եւ փոխատուներուն, վասնզի անոնց արիւն մէջ պիտի քայքայէ այն յոյսն որ ունէին թէ կրնան ընկերութեան անապէն գոյներն արժեցնել ձեռնարկը շարունակելով։ Ինչ որ արդարութիւնը կը պահանջէ, պէտք է զայն ընել նկատմամբ այդ բաժնեատուներ եւ պարտատուներ աէրերուն որք կատարեալ վստահութեամբ հետեւեցան Ֆերթինան որ Լէսէքսի, որք շատ լաւ գիտեն թէ ոչ հայրն ոչ որդին իրենց կողմանէ չնասատացան։ Եթէ 1888ի փոխատութեան ձախողուածքը վարիչներուն ուղղամտութեան վրայ կասկածներ արթնցուցած ըլլար, այն 400,000 ատարպրդներն անմիջապէս պիտի յանձ տային այլխարհիս մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը արտաքսութեան գիմաքային գոչում գոչում մը։ Անոնք ուրիշ կերպ վարուեցան։ Նախ, երբ

digitised by A.R.A.R.@

տարի շարունակ աշխատեցան համաձայնիլ, ձախողուածքէն զուրս ելլելու համար մը փնտռել, դիմեցին դրամատէրներու, դիմեցին կառավարութեան, ոչ ոք իրենց օգնել ուզեց։ Այս փորձերէն յետոյ է որ յուսահատութիւնն երբ սկսաւ տիրել, քաղաքական կուսակցութիւնք մէջ մտան, գործը ձեռնարկեցին փաթթեցին հակառակորդներն ջախջախելու համար երկու զէնքով—զրպարտութիւն եւ քէնք։

Բոլոյադե։ Նիւթական շահերու քով աւելի բարձր, աւելի հանրայիններ կան անշուշտ։ արդարութեան եւ հայրենեաց շահը։ Մինչ ասիկայ պաշտպանելու համար է որ Ընդհ. Դատախազութիւնը դիմեցաւ։ Շահախնդիր մէկ քանի փառասէրներ ուզեցին պարզ հաշուական իրողութիւններ եղեռնական զոյնով մը ներկայացնել, դրամի կորուստ մը իբրեւ ազգային ազէտ մը նկատել տալ։ ինչ պիտի ըսէին ասոնք, եթէ վրիժառու ոգով մի առ մի ցոյց տրուէր ինչ անոգին ճշմարտներ հացուցին Ֆրանսայի թէ՛ պատուին եւ թէ վարկին իրենց այն գործերուն տեսարանով որ Ֆրանսայի մէջ երկու ամսէ ի վեր բացուած է։ Ազգային ազէտն իրենց այդ վարմունքն է։

ԲԱՆԱՄԱՑԻ ՋՐԱՆՑՔԻՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ

Նոր չէ այդ գաղափարը։ 1520 թուականին իսկ երկու Ամերիկայի մէջտեղէն նաւեր անցնել տալու միջոցին կը խորհէին։

1804ին, Հումպոլտ, գերմանացի մեծ գիտնականը, Բանամայի նեղուցն այցելելէ յետոյ ջրանցքի մը մասին ունեցած գաղափարը հաղորդեց կէօթէի։ Աշխարհիս է՛ն մեծ բանաստեղծը նամակի մը մէջ կ'ըսէր. «կ'ուզէի ապրիլ այս ջրանցքը բացուած տեսնելու համար, բայց ես մեռած պիտի ըլլամ երբոր այս գործին ձեռք պիտի զարնուի, եւ ոչ ալ պիտի կրնամ այնչափ ապրիլ որ Սուէզի ջրանցքին բացումը լսեմ։»

1879ին աշխարհիս ամէն կողմերէն Բարիզ հաւաքուող երկրաչափները նոյն գաղափարը ձեռք առնելով անոր գործադրութիւնն յանձնեցին Ֆերտինան տը Լէսէբսին։

ՀԱԻԱՏՔԸ

Ոչ մէկ ձեռնարկ այսպիսի հանգիսաւոր պայմաններու մէջ սկսուած է, եւ ապահով եղիր, երբ Բանամայի ջրանցքը Ֆրանսայի կամ օտար ձեռքերով ապագային մէջ աւարտի, մուտքին վրայ պիտի անկեն Ֆերտինան տը Լէսէբսի արձանը կանգնած պատուանդանի մը վրայ ուր պիտի քանդակուած գանէք այն գիտնական երկրաչափներու անուններն որք 1879ին գումարուած համաժողովին անդամներն էին։ Մի՛ թէ դարու մէջ կրօնական մարերը կազմելու համար, եպիսկոպոսները ժողովը՞ կ'ըսէին։ Ասուծոյ կամքն է։ Ասուծոյ կամքն է։ Գիտնականներն են որ այս գործին մէջ Ֆերտինան տը Լէսէբսը ոգեւորեցին կրկնելով եպիսկոպոսներուն նշանաբանը։ Գործը մեծ էր, աշխարհիս առեւտուրին առանցքը պիտի փոխուէր, եւ բիրտ ոգին կեղեւը պիտի պատռուէր, հեռաւոր ազգեր պիտի մօտենային։ Այդ մարտիկներն երկնային հրաշքի մը կը հաւատային, այսօր գիտնականներն ալ գիտութեան անխախտականութեան կը հաւատան։ Հաւատքը միշտ հաւատք է, ներշնչողը միայն փոխուած է։

Ա՞յդ է ցաւոտը։ Ցաւո՞ւրդ պիտի անուանէք պատմութեան այն մեծ դէպքերն որոց ոչ ոք կը հաւատար եւ զարմանքն անհաւատներ ի գլուխ հանեցին։

Դուք միայն գրամը նայեցէք, եւ համարձակ, աներկիւղ, անձերը փութացէք անպատուել, որպէսզի ոչ ոք այսուհետեւ անոնց օրինակին հետեւելու փափաք ունենայ։ Ա՞յդ է ձեր իսկայլը։ Ես ձեզ չեմ նախանձիր։ Բայց լաւ դիտցէք որ երբ Ֆրանսա այդ կարգի ցնորքներու նկատմամբ յամենապատիւ զգալէ կը դադրի, երբ այլ եւս կը մերժէ զոհաբերութիւններ ընելէ, այն ատեն պէտք է որ յանձն առնու իր կեցած տեղը մնալ, ծանր եւ սարսուռ եղան մը պէտք գլուխը գնանին կոպած եւ իր նախնեաց փառապանծ կարգէն զուրս ելլելով, տեղը թողուլ ուրիշներուն։ (Ամբողջ սերունդը ծափահարութիւններով կը թնդայ)։

Նախ-էոնը։ (Ունկնդիրներուն ուղղելով խօսքը։) Դանայէ՛ք յոն աքանչացում մը ունենալով։ Ինչպէս որ մենք կ'ընենք։

ՖԵՐՏԻՆԱՆ ՏԸ ԼԷՍԷՊՍ ՈՒՆՕՂԷՍ ՈՐ Է

Քա՜ջ տարու էր այս ծերունին երբ իրեն կը յանձնուէր գործ մը որ, ըստ վկայութեան իսկ բոլոր երկրաչափներուն, դարուս ամենէն ընդարձակ ձեռնարկն էր։ 7½ տարեկան էր։

1888ին իր տարիքն էր 83 եւ ժամանակը դեռ ապառած չէր իր ուժերը. բայց երբ հարկադրուեցաւ ջրանցքին աշխատութիւնները դադրեցնելու հրամանը տարագրել, վրան կարծես թէ կայծակ մը իջաւ։ երեք ամսուան մէջ տասը տարի աւելի ծերացաւ։

Տանջուելու ամիս յետոյ, դողդոջելով, հազիւ կրցաւ երթալ հարցաքննիչ դատաւորին մօտ եւ տալ մէկ քանի անորոշ պատասխաններ։ Տուն վերադառնալուն, անկոգին ինկաւ եւ երկու ամիս շարունակ բերնէն բառ մը չլսուեցաւ։ Հոս ձեր առջեւ եթէ բերուէր, թերեւս պիտի կրնար անգամ մը ալ ոտքի ելլելով բազմաթիւ ձայն մը արձագանգել իր եւ իր որդւոյն պատիւին դէմ։ բայց այդ իր վերջին խօսքը պիտի ըլլար եւ այլ եւս յաւէտ չպիտի խօսէր։

ՍՈՒԷԶԻ ԵՒ ԲԱՆԱՄԱՑԻ ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սուէզի ջրանցքն ալ նմանօրինակ պատմութիւն մը ունի։ Ոչ ոք ի սկզբան կը հաւատար անոր շինութեան հնարաւորութեան։ Լորա Բալմերսթըն կ'ըսէր։

«Ժողովրդի մը պարզամտութեան եւ «գիւրահաւատութեան երբեք այսքան մեծ «խաբերայութիւն մը առաջարկուած չէ։ «Սուէզի ջրանցքին բացման յայտագիրը «գէշք է նկատել մին այն ատյոց գրա«ծներէն որք ժամանակ ժամանակ փարե«բաներու կողմէ կ'առաջարկուին տգե«տամիտ դրամատէրներու։»

Եւ, հակառակ Լորա Բալմերսթընի, Սուէզի ջրանցքը շինուեցաւ։

Բայց ի՞նչպէս շինուեցաւ։

1858ին Ֆերտինան տը Լէսէբս առաջին հրաւէր մը կը կարդայ ժողովրդին քաղաքին։ Կը յայտարարէր թէ ջրանցքին ծախքը պիտի ըլլայ 160 միլիոն, եւ կը յաւելուր թէ բացումէն յետոյ ջրանցքը տարին պիտի բերէր 30 միլիոն ֆրանք։

Ջրանցքին ընդարձակութեան գալով, Ֆերտինան տը Լէսէբս կը հաւատար թէ լայնքը պիտի ըլլայ 44 մէթր եւ խորութիւն ալ 8 մէթր։ Այս յայտարարութիւնները ի՞նչ էին թէ սուտ։ Երբ 1869ին ջրանցքը բացուեցաւ, ունէր ոչ թէ 44 այլ 22 մէթր լայնութիւն, ոչ թէ 8, այլ 6 մէթր խորութիւն, եւ ծախսուած էր ոչ թէ 160 միլիոն այլ 431 միլիոն։

Միայն թէ, ի սկզբան որքան որ 30 միլիոն տարեկան հասոյթ յուսացուած էր, բացումէն յետոյ տեսնուեցաւ որ շատ աւելի մեծ հասոյթ մը կը բերէ։ Անկէ ի վեր 23 տարի անցած է, տարեկան 30 միլիոնով եթէ բազմապատկենք կը տեսնենք որ 690 միլիոն հասոյթ առած ըլլալու էին, մինչդեռ առացած են 3 միլիառ 432 միլիոն, եւ այս գումարին վրայէն երկու հազար միլիոնը Ֆրանսացիներու գրպանը մտած է իբր փոխարինութիւն Ֆերտինան տը Լէսէբսի վրայ ունեցած իրենց հաւատքին։

ՆՈՐ ՓՐԻՍՏԱՓՈՐ ԳՈԼՈՄՊՈՍ ՄԸ

17 Նոյեմբեր 1869ին, մինչ կայսրեր, կայսրուհիներ, իշխաններ, հաւաքուած կը պատրաստուէին Սուէզի ջրանցքին հանդիսաւոր բացումը կատարել, Ֆրանսացի քահանայ մը ճառ մը կարդալով կը վերջացնէր զայն սա խօսքերով։

«Ինչպէս որ 15դ դարու մէջ գտնուած Ամերիկան, մինչեւ աշխարհիս «կատարածը, բոլոր սերունդներուն ա«ռաջին պիտի կարդայ այն հանճարա«ւոր մարդուն անունը որ կոչուեցաւ «Քրիստափոր Գոլոմպոս, այնպէս ալ «երկու աշխարհներու այս ջրանցքը պի«տի մշանջենապէս հաշուել մարդու մը «անունն որ տասնեւիններորդ դարու «մէջ ապրեցաւ, անուն մը զոր ես ու«բախ եմ այս ծովեզրին վրայ աշխար«հիս չորս հովերուն յանձնելու. Ֆերտի«նան տը Լէսէբս։»

Եւ Գարպու կը գոչէ. ինչ տեսարան այսօր. ինչ յիշատակ եւ ինչ վարդրգան։ Արեւելեան լուսածիծաղ օրէ մը յետոյ ձմրան տխուր անլոյս գիշեր մը։ Եկեղեցական տեսնելարան երբ քովէ քով կը գնէր այս երկու մեծ անունները, մաքէն չէր անցներ թէ, երկուքն ալ լուսեան եւ խաղաղութեան մէջ երթալ նշելէ առաջ, պիտի կրէին միեւնոյն անարգութիւնները, միեւնոյն թշուառութիւնները, միեւնոյն ազէտները։ Անիկա ալ, այն հոյակապ ճեռնոտացին նշաւակ եղաւ զրպարտութեան եւ կասկածանքներու. ամբաստանեցին զինքն ըսելով թէ ինքն իւրացուց այն ոսկիներու գէզը որու կը սպասէր Սպանիա։ Եւ օր մը, մին այն ապաշնորհ իշխաններէն որուն ինքը աշխարհ մը պարգեւած էր, հրամայեց որ Քրիստափոր Գոլոմպոս Եւրոպա բերուի շղթայակապ, եւ այն շղթաներն որոնցմով ոտքերն ու ձեռքերը պրկած էին, երբ յետոյ իր պաշտօններուն մէջ վերահաստատուեցաւ, գանձք իր սենեկին մէջ, անկոգնոյն վրայ ձեղունէն վար կախուած պահեց մինչեւ իր մահուան օրն, եւ իր վերջին կամքին համեմատ ամփոփուեցան իր դագաղին մէջ ուր կը գտնուին այժմ չորս հարիւր տարիէ ի վեր։

Ահա անցեալ մը։ Թոզունք այդ անցեալին իր գաղութիւններն ու նաեւ իր մեծութիւնները։ Այդ անցնալէն ոչ թէ օրինակներ առնենք այլ դասեր։ Աշխատինք ըլլալ նուազ յոդդոդ, նուազ անարդար, նուազ ապերախտ քան մեր նախնիքը։

Գ. Գարպու հոս կանգ կ'առնէ, Շառլ տը Լէսէբս եւ Մարիիւս Ֆոնթան այս մի՛ջոցին չէին կրցեր արցունքներն զսպել։

— Հօրս վրայ այսպէս խօսելէդ յետոյ, ալ եւս փոյթ չեմ ըներ, բաւ Շառլ տը Լէսէբս իր փաստաբանին աջը սեղմելով։ Այս յուզիչ մասէն յետոյ, Գ. Գարպու բուն իսկ խնդրոյն մէջ մտաւ, որու վերայ ըրած դատախօսութիւնն ալ պիտի տանք վաղը։

ԲԱՆԱՄԱՑԻ ԳՈՐԾԸ

Մէկ կողմէ խորհրդարանական քննիչ յանձնախումբն, որուն նախագահն է Գ. Գրեւան, եւ միւս կողմէ հարցաքննիչ դատաւոր Գ. Ֆրանքվիլ կը շարունակեն իրենց քննութիւնները՝ լուսաբանելու համար Բանամայի ընկերութենէն կաշառք կերած կամ այդ գործերուն մէջ մաս ունեցած երեսփոխաններուն, ծերակուտականներուն եւ քաղաքական անձնաւորութեանց խորհրդաւոր եւ մանուածապատ գաղանիքները։

* * *

Ձերբակալեալ Գ. Սան-Լրուա, նախկին երեսփոխանը, կատարելապէս խոստովաներ է թէ 200,000 ֆրանք ստացած է Բանամայի ընկերութենէն։ Այս այն երեսփոխանն է որ 1888ին երեսփոխանաց ժողովին մասնախմբին մէջ, որուն առջեւ կը քննուէր պարգեւատրելիք վիճակահանութեան փոխառութեան ծրագիրը, իր քուէովը պատճառ եղաւ ծրագրին ընդունուելուն։ Սան-Լրուա ինքզինքը արդարացնելու համար կ'ըսէ թէ իր ընտրողներուն փափաքին համակերպած էր Բանամայի ի նպաստ քուէարկելով։

— Ձերբակալեալ Գ. Գայո, հանրագուտ շինութեանց նախկին նախարար, որ այնչափ ուժգնութեամբ կ'ուրանար թէ փարայ մը առած չէ Բանամայի Ընկերութենէն, խոստովաներ է վերջապէս իրողութիւնը, երբ որ իրեն կարդացեր են Գ. Շառլ՞ոը Լէսէբսի բացորոշ խոստովանութիւնները գաղարանին առջեւ։ Այս կաշառակերութեան տխուր դէպքերուն մէջ չկայ այնչափ նազկալի եւ զզուեցուցիչ վարմունք մը որքան այդ մարդուն վարմունքը։ 1886ին, կառավարութեան վարմունքը, նոր փոխառութիւն մը արտաթիւնը, նոր փոխառութիւն մը արտաթիւնելէ առաջ, երկրաչափ մը զրկեց հոն, Գ. Ռուսօ, հաստատելու համար թէ ձեռնարկութիւնը կարելի՞ էր։ Գ. Ռուսօ իր տեղեկագրին մէջ կը բացատրէր որ ձեռնարկութիւնը ի՞նչքան դժուարին էր եւ ո՞րքան անոգին զումարներու եւ ժամանակի կարօտ։ Գ. Գայո, որ հանրագուտ շինութեանց նախարարն էր, պահեց այդ տեղեկագիրը, սպառնալով Բանամայի Ընկերութեան վարիչներուն որ զայն նոմնութեամբը հրատարակութեան պիտի յանձնէ եթէ դրամ չտան իրեն։ Բանամայի Ընկերութիւնը տախտուեցաւ գլուխ ծռել եւ վճարել։

— Ասկից առջի նախարարութեան մէջ առեւտրական նախարար Գ. Ժիւլ Ռոյի անմեղութիւնն հաստատուած ըլլալով անպարտ արձակուեցաւ դատական քննութենէն, ինչպէս ծանուց հեռագիրը։ Սեղանաւոր Գ. Թիէռէի քովէն գրաւուած չէքերուն բունին վրայ Գ. Ժիւլ Ռոյի անունը գտնուած ըլլալով, կասկածներ եղած էին իր վրայ եւ այսպէս ամբաստանութեան ներքեւ էր։ Այսօր գտնուած է բուն անձն որ այդ չէքերն մէջ նշանակուած 20,000 ֆրանքն ստացած է, եւ այդ անձը խոստովանած է ճշմարտութիւնը։

— Ռէքլէ-գլէ՝ Ֆրանսէ՝ թերթին ծանօթ անօրէնին, Գ. Ժոզէֆ Ռէնաքի կինը, որ վախճանեալ Գաստոն Ռէնաքի ազգիկն է, իր երկանը արտօնութեամբը հրատարակած է Գաստոն Ռէնաքի ժառանգութենէն։ Այս հրատարակումը պաշտօնապէս արձանագրուած է դատական իշխանութեան կողմէ։

Այս հրատարակումը մեծ բան մը չնշանակեր եթէ նկատենք թէ Գաստոն Ռէնաքը, ինչպէս կ'ըսուի, աւելի պարտք թողած է քան գոյք։

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺԸ ԿԸ ՄՆԱՑ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

Աւստրիոյ պատժական օրենսգիրքը վերաքննելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբը քններ է մահու պատիժը ջնջելու խնդիրը։ Երեքի դէմ ինը ձայնով որոշեր է մահու պատիժը պահել։ Հետեւաբար կախաղանը պիտի շարունակէ Աւստրիոյ մէջ։

—==—

ՄԵԾՆ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻ ԴՐԱՄՆԵՐ

Մէկ քանի շաբաթ առաջ, սպասեցող դատակի մը սուզակը որ Ցուենատանի Սարոնիք ծովածոցին մէջ իջած էր տասն եւ հինգ գրկաչափ խորութեամբ, մէկ քանի վայրկեան յետոյ զուրս կ'ելլէր հետը բերելով բուռ մը արծաթ դրամներ զոր վերպետին կը յանձնէր։ Գործը գաղանի մնացած էր, երբոր գանձը բաժնելու մասին անհամաձայնութիւն ծագելով նաւատաներուն միջեւ, նաւարանին կառավարիչը իմացաւ եղելութիւնը եւ փնտռել տուաւ յիշեալ նաւակին վարպետը։ Վարպետը յանձնեց իրը եօթը քիլօ ծանրութեամբ արծաթ գրամներ զոր սուզակը ծովէն հանած էր երկաթեայ անտուկով մը։ Այդ դրամներ կը ներկայացնեն Մեծն Աղեքսանդրի պատկերը, մէկ ձեռքը մակաղը բռնած, միւս ձեռքը թաղուն մը։

—==—

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիոյ գահաժառանգ Կալլէսի իշխանին որդին, Եորքի իշխանը, ապրիլ ամսուան երկրորդ շաբթուն պիտի ամուսնանայ իր հանգուցեալ մեծ եղբօրը՝ Քլարէնսի դուքսին նշանածին, Մէյրի թէք իշխանուհիին հետ։

—Համալսարանական կեղծ վկայագիրներ չինելու արհեստը շատ բանուկ է Միացեալ-Նահանգներուն մէջ։ Իովայի նահանգին մէջ ձերբակալեր են անձ մը որ թղթատարով կը զրկէր վկայագիրներ Իլլինոյիզի մէկ անգոյ համալսարանին կողմէ տրուած։ Այդ խաբեբան բազմաթիւ վկայագիրներ զրկած է Անգլիա։

—Բիէռ Լոգիի սքանչելի վէպը, Իսլանդայի յիշատակները կարդացողները գաղափար ունին թէ տարուէ տարի ծովը ի՞նչ զոհեր կը տանի Ֆրանսայի հիւսիսային ծովեզերքին ձկնորսներէն։ Անցեալ տարի ձուկ որսալու համար Իսլանդա կեզրիին կողմերը գացող Ֆրանսական առագաստանաւերէն տասներկուքն ընկղմեր են՝ 134 հոգիի մահ պատճառելով։ 167 նաւուն վրայ 12 նաւաբեկութիւն։ Այս թիւը չփոխուիր, ամէն տարի մինչեւ նոյն է։ Ծովը միշտ նոյն տասանորդը կ'առնէ այդ արի նաւասաներէն։

—Մոսկուայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ 1895ին այդ քաղաքին մէջ պիտի բացուի սիպերիական ցուցահանդէս մը։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1893. ՅՈՒՆՎ. 19/31 (Ղ Տ. 19—347

ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ. Թուական Հայոց · ՍԶԲ=1385 Աբգայ ԺԲ. — Տօնական Թուական ՌՅԽԲ =1342.—Թուական Հիճրէթի. 1310. Ըլ՝ՃՂ 13. — Սենէի Մարիէ · 1308. Գիանուէնիանի 19. ԿՐՕՆԱԿԱՆ. Ամ. Բ. որ գէշ. ասաջ։

digitised by A.R.A.R.@

ԹԵՐԹՕՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի (43)

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այդ ծակին տեղը որոշուած էր առանկ վարպետութեամբ որ, ձեփին բիծերուն մէջ կը խառնուէր եւ անկարելի էր որ քանտարկեալը կարենար վարէն նշմարել զայն։

Մինչդեռ Լըքոք կ'աշխատէր, բանտին անօրէնն ու ժէվրոլ, որ իր քովը էին, ձեղնայարկին սեմին վրայ կեցած՝ կը խնդային։

— Ըսել է, պարոն Լըքոք, կ'ըսէր անօրէնը, ասկից վերջը ձեր դիտարանն այս է։

— Այո՛, պարոն։

— Շատ հանգիստ չպիտի ըլլաք հոս։

— Բայց կարծածնուդ չափ ալ անհանգիստ չպիտի ըլլամ։ Հետս հաստ վերմակ մը բերի, զոր գնեցինը պիտի փռեմ ու վրան պիտի պառկիմ։

— Այնպէս որ գիշեր ցերեկ աչուընիդ այս ծակին վրայ պիտի ըլլայ։

— Այո՛, պարոն, գիշեր ցերեկ։

— Անօթի ծարա՞ւ պիտի կենաք . . . հարցուց ժէվրոլ։

— Ամենեւին. հայր Ապոէնթ ուտելիքս պիտի բերէ, յանձնարարութիւնս պիտի կատարէ եւ ի հարկին իմ տեղս պիտի անցնի։

Նախանձոտ ժէվրոլ սկսաւ խնդալ, բայց յայտնի էր որ այդ ծիծաղը բռնադրսիկ էր։

— Շիտակը, ըսաւ, կը մեղքնամ վերդ։

— Կարելի է։

— Գիտե՞ս աշքդ այդ ծակին անկած՝ ինչի՞ պիտի նմանիս . . .

— Ըսէ՛ք . . . մի քաշուիք։

— Պիտի նմանիս այն ծերուկ ու տրխմար բնագէտներուն որ, ամէն տեսակ փոքրիկ կենդանիներ կը գտնեն ապակիի տակ եւ ուրոյզ կեանքերնին զանոնք խնայորդութեամբ մը դիտելով կ'անցունեն։

Լըքոք իր գործը լմնցուցեր էր. ոտք ելաւ։

— Այդ բաղդաւորութիւնը շատ հիշդ է, Զօրապե՛տ, ըսաւ։ Ինչպէս որ գուշակեցիք, ձեր այդ անարգած բնագէտներուն ըրած աշխատութիւններն յիշելով էր որ ի գործ դրած այս գաղափարս յղացայ։ Այն հանճարեղ ու համբերող գիտնականները խոշորադիտութեամբ այնքան ատեն կը դիտեն փոքր կենդանի մը որ, վերջապէս կը յայտնին անոր բարքերը, սովորութիւններն ու բնազդները գտնելու . . . Արդ՝ ինչ որ անոնք կ'ընեն միջատի մը համար, ես մարդու մը համար պիտի ընեմ։

— Ո՜հ, ո՜հ, ըսաւ անօրէնը քիչ մը զարմանօք։

— Այո՛, պարո՛ն, այս այսպէս է։ Այս ամբաստանեալին գաղտնիքը պէտք է գտնեմ . . . եւ երգում ըրած եմ որ գտնեմ։ Այո՛, պիտի գտնեմ, վասն զի ո՛րքան ալ որ հզօր ըլլայ, անկարելի է որ վայրկեան մը չդիպչի, եւ ես այն վայրկենին հոս պիտի գտնուիմ . . . Հոս պիտի ըլլամ եթէ ինքզինքս ասանդին կարծելով՝ գիմակը վար ձգէ, բոպէ մը ինքզինքը մոռնայ, եթէ քունին մէջ բերնէն խօսք մը փախցընէ, եթէ արթնցած ատեն խռովի, եթէ յուսահատութենէն շարժում մը, նայուածք մը, բառ մը փախցնէ . . . այո՛, միշտ հոս պիտի ըլլամ . . .

Երիտասարդ ոստիկանին անխախտ ուրուական անանկ հզօր չեչտ մը կուտար իր ձայնին որ, բանտին անօրէնը այլայլեցաւ։

Պահ մը ինքն ալ համոզուեցաւ Լըքոքի ենթադրութենէն եւ ըմբռնեց թէ ի՞նչ սոսկալի էր այն կոիւը որ տեղի կ'ունենար իր խիղճին ծածկելու աշխատող ամբաստանեալի մը եւ ճշմարտութիւնը երեւան հանելու ճգնող ոստիկանութեան միջեւ։

— Շիտակը . . . ուղա՛ս, ըսաւ մեծ քաջութիւն ցոյց կուտաք։

— Եւ անօգուտ տեղը, մռլտաց ժէվրոլ։

Նախանձոտ քննիչը անտարբեր եղանակով մը կ'ըսէր զայս, բայց սիրտը բբեռաւ հանդարտ չէր։ Վատանութիւնը տարբերութիւն է, եւ Լըքոքի անայլայլ վարմունքը զինքը կը խռովեցնէր։

Ի՞նչ ամօթ եւ ի՞նչ նախատինք, եթէ այս նորընծայն իրաւունք ունենար եւ ի՞նքը, ժէվրոլ, ոստիկանութեան պատգամներէն մին, սխալած ըլլար . . .

Նորէն երգում ըրաւ որ այս ապրկիյարոյց ոգան ոստիկանութեան մէջ չձգէ երկար ատեն, եւ իր ոտքը սահեցնելու միջոցներուն վրայ մտածելով ըսաւ.

— Ոստիկանութիւնը աչքէ ելած բան մակ ունենալու է որ, խենթի գործեր ընողներուն ամենակն տայ . . .

Երիտասարդ ոստիկանը չուզեց այս վիրաւորիչ դիտողութեան պատասխանել. Տասն եւ հինգ օրէ ի վեր Զօրապետը այն ատիճան ջղերուն կը դպչէր որ, եթէ վէճի մտնելու ըլլար, կը վախնար թէ մի՛ գուցէ չկարենայ ինքզինքը զսպել։

Աւելի ազէկ էր լռել ու յաջողութեան աշխատիլ . . . Յաջողութիւնը նախանձոտներու համար ամենէն սոսկալի վրէժխնդրութիւնն է։

Ասկից զատ կը փափաքէր որ անօրէնն ու ժէվրոլ ժամ մը առաջ դուրս ելլեն, վասն զի, կ'ըսէր ինքնիրեն, կարելի է որ ժէվրոլ տարօրինակ ազմուկ մը ճանելով բանտարկեալին ուշադրութիւնը գրաւէ։

Վերջապէս գացին։ Լըքոք շուտ մը վերմակը փռեց, վրան պառկեցաւ առանկ մը որ, մէյ մը աչքը եւ մէյ մը ականջը կրնար գնել ծակին։

Այս դիրքին մէջ խցիկը ազէկ մը կը տեսնէր։ Դուռը, անկողինը, սեղանը, աթոռը աչքին առջեւն էին։ միայն պատուհանը եւ պատուհանին մօտ կտոր մը տեղ ծածկուած կը մնային։

Հազիւ թէ իր առաջին քննութիւնը լմնցուցեր էր, երբ նիգերը ճանչցին։ Ամբաստանեալը չրջագայութիւնն կը վերադառնար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ԱՄՈՒԽ

Սամաթիոյ Ազգաբախնամ Ընկերութիւնը այս կիրակի օր 1,000 օխա ածուխ բաշխեց տեղւոյն կարօտեալներուն։

—•—

Սոռեմ կ'իմանայ թէ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին ու վարժարանին վերաշինութեան համար խնդրուած արտօնութեան վերաբերեալ տեղեկագիրը, որ պատրաստուած էր Գեղական խորհրդին կողմէ, մատուցուեր է Մեծ-Եպարքութեան։

—•—

Երուսաղեմէն կը գրեն թէ այս տարի եւս յոյներու եւ մերիններուն միջեւ խնդիր ծագեր է Մեղեդեան տաճարէն առաջ ուլեալու տաքիւ։ Խնդիրը կարգադրուեր է տեղւոյն կառավարական պաշտօնէից միջամտութեամբ, բայց այդ վէճին տեղի տուողները հրաւիրուեր են պատասխանատուութեան։

—•—

ՊԱՐՈՆԵԱՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Փաստաբան Քերովբէ էֆ. Սեթեանի ձեռօք հաւաքուած 205 ղրուշ մեզ յանձնուեցաւ Այրի Տիկին Պարոնեանի զրկուելու համար։

Նուիրատուներն են

Գրիգոր	էֆ. Սեթեան	20
Կարապետ	» »	20
Քերովբէ	» »	20
Թումիկ	» Գուլումեան	20
Արտաշէս	» Կէնճեան	20
Յովսէք	» Փափազեան	20
Յովսէփ	» Ազուորիկեան	20
Յակոբ	» Արապեան	20
		20
Օր. Սոֆիկ Սեթեան		10
Օր. Մանիկ Տիրանեան		5
Սիմոն	էֆ. Գալաթեան	10
Մուրատ	» Լէվի	10
Բիէս	» Գըրմզ	5
Բալ	» »	5

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ օր Եւրոպական հրապարակներն որոշ ձգտում մը չունենալով արժեթղթոց գիներէն ոմանք փոքր ինչ վերայ դրին, ոմանք ալ թեթեւ անկում մը ունեցան։ Ի Լոնտոն օսմանեան քառասունականն 21.31 գոցուեցաւ եւ Պանք Օթոման 12.81։ Պուլկարական 6 % ը 14 եւ ռուսականը 1 ¼ վերայ դրին։ Եգիպտական թղթերն անփոփոխ էին։ Ի Բարիզ Ֆրանսական ռանթը 20 սանթիմ կոտրեց, բայց օսմանեան քառասունականն ½₀₀ եւ Երկաթուղին ¼ վերայ դրին։ Պանք Օթոման հասաւ 574 37 ի։ Մաքսաթուղթ 1 ¼։ Խալականը 0.15, եգիպտական իւնիֆիտն 0.32 եւ յունական 5 % ը 2 ¾ բարձրացան։ Իսկ ապանիականը եւ դրամական հաստատութեանց բաժնեթղթերն ու պարտատոմսերն մեծ մասը առաւել կամ նուազ մնացին։

Երէկ օսմանեան քառասունականն 21.31 բացաւ ի Լոնտոն, բայց Բարիզի բացման գինը, այն է 21.42 ½, բնաւ նպաստաւոր չէր։

Զալաթիոյ հրապարակին վերայ գործերը շատ հազուագիւտ էին եւ գիները տարտամ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԳՈՐՍԱ

(Քառեալ։ 18)

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

Երկ. տիս. Լոնտոնի վրայ	110 ½
» » Բարիզի վրայ	22 67½

ԱՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երկ. տասու բացուեցաւ	23 32
Երկ. երեկոյ գոցուեցաւ	23 30½

ԹԱՀՎԻԼԱԹԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Երկ. իրիկուն	—

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԾԷԹՂԹՈՅ

Փոխառութիւն Սեաի A.	55¼
» » B.	21¼
» » C.	21¼

ԲԱՆԿԷՏՈՒՄՆԵՐ

Բուսակի երկաթուղի	ֆր. 88¼
Թրամուէյ	» 5 95
Ռեմի	» 15 34

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Ամս. Ռոսի	100	20 ֆր. Նոր	87 37
Մէջիտ	108 18	Անգլ. Ոսկի	110 07
Գեղշիր	100	Մարզ Գեր. Ռ.	108 36
Մէկ-ալտը	95 —	Իտալերիալ	90 10
Թանզիմ	90 —	Գրիմիզ	51 12
Տեր. Ղլ. Գորտի	6	Բուսպի Թուղթ	8 90

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԸ

Ներքին գործոց խորհրդական Ռէֆիգ պէյի նախագահութեան ներքեւ կազմուած նպաստամատոյց յանձնախումբը շաբաթ օր զբօսնա գնեց եւ բաշխեց Սուլթան Ահմէտի, Սիւլէյմանիէի, Վէֆայի, Ունքապանի, Քանթարճիլարի ազգաբներուն։ Յանձնախումբը շուտով ածուխ ալ պիտի բաշխէ։

—=—

Տ. ԱԶԱՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Տ. Ազարեան Պատրիարք երէկ իրիկուն մեկնեցաւ Պոլսէն Հռոմ երթալու համար, ուր պիտի շնորհաւորէ Պապը եպիսկոպոսութեան յիսնամեակին առթիւ։

Երէկ առաւ Սագզ-աղաճի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր արարողութիւն տեղի ունեցաւ։ Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար բարեմաղթական աղօթքներ կատարուեցան, զոր ներկայ գտնուող ժողովուրդը կրկնեց սրբատաղին ոտքերով։

Եկեղեցին ներկայ գտնուողք առ Վեհ. Սուլթանն ուղղեալ երախտագէտ շնորհակալութեան ուղերձ մը ստորագրեցին զոր Տ. Ազարեան Պատրիարք մեկնելէն առաջ Բ. Դուռն երթալով Մեծ-Եպարքոսին մատուց, յատուկ կայսերական գանձէն գնելու համար։

Նոյնպէս երէկ շնորհաւորութեան ուղերձ մը ստորագրուեցաւ, ուղղեալ առ Պապն, եպիսկոպոսութեան յոբելեանին առթիւ։

—=—

ԿԱԶԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Ռէշիտ Մուրատ էֆէնտի կառավարութենէն 50 տարուան արտօնութիւն խնդրած էր կազի մթերանոցներ հաստատելու համար Վոսֆորի եւ գաւառական գլխաւոր քաղաքներու մէջ։ Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունը քննելով ներկայացուած ծրագիրը հաւանեցաւ որ առ այժմ մթերանոցներ հաստատուին Պոլիս, Սելանիկ, Իզմիր, Պուրսա եւ Գէրբուզ։ Այս խնդրոյն վերաբերեալ թուղթերը զրկուեցան Գեղական Խորհրդին։

—=—

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐ

Յայտնի է թէ երկրագործական մեքենայներն եւ ուրիշ գործիքներ որք Եւրոպայէն կը բերուին, ազատ են մաքսաւորէն։ Այսուհետեւ այդպիսի գործիքներն իրենց տէրերուն պիտի յանձնուին երկրագործական քննիչներու կամ հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան ճարտարապետներու կողմէ քննուելէ յետոյ, որպէս զի ենթադրեալ տեղի չունենայ։

—=—

ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆՏԻ ԿԷՕՉԷԵԱՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Սոռեմ կ'իմանայ թէ հանգուցեալ Յակոբ էֆէնտի կէօչէեան 500,000 ոսկիի հարստութիւն մը (անշարժ կալուած եւ գրամ) թողած է իր ժառանգորդներուն։

—=—

ԶԻԳԱԿՈՅԻ ՅՈՒՅՍԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զիգակոյի ցուցահանդէսին մայրաքաղաքիս Օսմանեան յանձնաժողովը իմանալով որ հայ երիտասարդ մը, Լեւոն էֆէնտի Մերուանեան, Գրիմալի Թուղթով շինած է Տոլմա-Պաղչէի հոյակապ պալատին մէկ մանրանկարը, մէկուկէս կանգուն երկայնութեամբ եւ մէկ կանգուն բարձրութեամբ, իր անգամներէն մէկուն կը յանձնէ երթալ տեսնել զայն ի Պալատ։

Այդ ճարտարապետական գործն այժմ փոխադրուած է Սամսոյ, Արեւելեան Շուկան, Զիգակոյի ցուցահանդէսը զրկուելիք ապրանքներուն կեդրոնատեղին։ Յանձնաժողովը իր ծախքովը պիտի զրկէ զայն ի Զիգակո։ Գինը որոշուած է 300 ոսկի։

—=—

ՄԻԼԻՈՆՆԵՐՈՒ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Սեռուկէ մը մէկ անգամէն 150,000 ոսկի վերցնե՞լ, շատ հասարակ բան մը չէ։ Այս մեծ պատահարը տեղի ունեցաւ Իզմիրի մէջ անցած չորեքշաբթի օր։

Եարալամպոս-Իւվանա անուան ներքեւ մարդուն մէկը խանութ մը կը վարէր Իզմիր, Քէռանէ-Բազար, Մուալը Հաճի Հիւսէյին էֆէնտի թուրք վաճառականին մազազային քով։ Կամացուկ կամացուկ վարձակալը կը փորէ երկու մազազաները իրարմէ զատող պատը, որուն ետեւը կը գտնուէր Հիւսէյին էֆէնտիի տնտուկը։

Եղեռն վաճառականը գոգութենէն 24 ժամ ետքը միայն հասու կ'ըլլայ գլխուն եկած փորձանքին։ Բարեբախտաբար գողը գիշատիչական զգացումներով կամ թէ առ հարկի տնտուկին մէջ կը թողու 40,000 ոսկի, որովհետեւ պանդոխտ ըլլալով, անշուշտ չէր կրնար ուզածին պէս գործածել։ Գողութեան եղանակէն կարելի է հետեւցնել որ երկու տարի առաջ Իզմիրի Փեշտիմալճի օղլու եղբարց տնտուկը պարպող Պարսիկն է այդ դիւցազնութիւնը ընողը։ Իզմիրի ոստիկանութիւնը աշխուժով կերպով սկսած է գողը փնտռել։

—=—

ՍԻՐԻՔՃԻԻ ԿԱՑԱՐԱՆԻՆ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ոստիկանութիւնը շատ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերաւ Սիրքէճիի կայարանին մէջ կատարուած գողութեան մասին ըրած քննութիւններէն։

Ձերբակալուած հինգ անձերէն երկուքը խոստովանութիւններ ըրած են, եւ իրենց յայտնութիւններէն կարգ մը ապացոյցներ ձեռք բերուած են։

Ոստիկանութեան խուզարկութիւններէն կը հաստատուի թէ գողութեան հետեւեալ օրը, այսինքն անցեալ երկուշաբթի, ամբաստանեալներէն մին թղթատարով երեք տասնամեայներ ըրած է երեք տարբեր երկիրներ։ Հետեւաբար այդ տեղերը լաւ զրկուեցաւ որ երբ տասնը հասնի, եւ զրկեն հոս։ Այսպէս գողցուած տասակին մէկ մասը կրնայ արդէն գտնուած համարուիլ։

—=—

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ

Վերջի փոթորիկներուն Սեւ ծովի մէջ բաւական թուով առագաստանաւեր մնասուեցան։ Անոնց մէջէն միայն տասը հատ անունը կը գիտցուի, որոնց չորսը Օսմանեան եւ եօթը Հելլենական դրօշակ կը կրեն։

Այս առագաստանաւերէն երեքը մեծ մնասներ կրելով հանդերձ կրցան մինչեւ Պոլիս հասնիլ, իսկ միւսները բոլորովին ընկղմեր են, եւ նաւաստիներէն շատերուն ի՛նչ ըլլալը չգիտցուիր մինչեւ հիմա։

—=—

ՁՄԵՌԸ ԵՒ ԳԱՑԼԵՐԸ

Կիրակի օրէն ի վեր է ձիւնը գագրած է եւ պայծառ արեւը ձիւնհալն առաջ կը բերէ։

Այս օրերու ցրտութիւնը պիտի չը մոռցուի երկար տարեն, մանաւանդ որ մոռցուած գայլերն ակռան երեւան ելլել։ գէթ այսպէս կ'ըսեն թուրք թերթերն, որոնց խօսքին նայելով ուրբաթէն շաբաթ գիշեր գայլերը սկսած են շրջագայիլ Մագրիթիւզ եւ Սան-Սթեֆանօ, եւ իրը անհերքելի փաստ իրենց վկայութեանը, շորս գայլ խօսք մէկ ընելով յարձակեր են երկու ճամբորդի վրայ եւ վիրաւորեր են զանոնք։ Գայլերէն այսչափ փափկանկատութիւն թերեւս չէր սպասուեր։ անգամ մը որ երկու օրս ճիրաններն անցուցեր են, ի՞նչպէս եղած է որ գէթ անոնցմէ մէկը իրենց քաղցը յագցնելու չեն գործածած։ Վիրաւորեալները Զէյթունլու-Գալաթիոյ հիւանդանոցը տարուեր են։

Գայլերը — այդ չո՞ր գայլերը թէ ուրիշներ — այցելած են նաեւ Մաքրի գիւղ ախոռ մը, բայց գուանէն ետ դարձեր են։ հաւանօրէն այդեռամանին միայն ձգելով։

Վոսփորեան գայլերը նուազ բարեսիրտ եղած են։ վասն զի Առնաւուտ գեղի մթերարին ջորին կերեր են։ Ջորին այս ձիւնին լեռները ի՞նչ բան ունի։ Այս հարցումին պատասխանը գաղտնիք մըն է զոր ջորին իրեն հեր... գայլին փորը տարած է։

* * *

Գաւառներն ալ ձմեռը սաստիկ է։ Մանաւանդ մէջ առատօրէն ձիւն տեղացեր է։ քաղքին մէջէն անցնող գետը սառեր է։

Բասրա ալ ցուրտը սաստիկ է։ Սելանիկի գեղերը ձիւնը մէկ ու կէս մէթրս բարձրութեամբ նստեր է։

Ի Կէմլէյիկ ձիւնախառն փոթորիկը եօթը հազար ձիթենի արմատախիլ ըրած է։ Զորս գիւղի մէջ ձիւնը երկուքուկէս կանգուն բարձրութեան հասեր է։

* * *

Եւրոպայի մէջ ալ շատ ուշագրաւներ պատահեր են։ Գոնեմիոյ մէջ գնչուներու ամբողջ ընտանիք մը, 16 հոգիէ բաղկացեալ, սառեր է։

—=—

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր Մնակեան եւ Իսմայիլ էֆէնտիներու թատերական խումբը Շանզաէ Գաշէի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ ԳԱՐՄԷՆ ծանօթ սիրուն օպերա-քոմիքը որ այնքան ընդունելութիւն գտած է ամէն տեղ։

Տոմակները այժմէն գրեթէ ծախուած ըլլալով, խաղին յաջողութիւնը ապահովուած կը նկատուի։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Պերլին, 29 յունուար

Զարեւիչը մեկնեցաւ երեկոյին։ Վիլհելմ կայսրը մինչեւ կայարան առաջնորդեց զինքը։ հոն Զարեւիչը իրմէ հրաժեշտ առաւ շատ սիրալիր կերպով։

Լրագրիները կ'ըսեն որ յունուար 25ին կայսերական պալատին մէջ Վիլհելմ կայսրն եւ Զարեւիչը երեք ժամ խօսակցեր են, առանց երրորդ անձի մը ներկայութեան։

Բեզրպուրգ, 28 յունուար

Ժամանակը Ս. Բեթերբուրգէն խօսելով Վիլհելմ կայսեր բաժանմունքին վրայ, ի վեր կը հանէ կայսերական երկու ընտանիքները իրար միացնող բարեկամական աւանդութիւնները, որոց մէկ նոր ապացոյցն է Զարեւիչին եղած ընդունելութիւնն ի Պերլին։ Յազգութեան բոլոր բարեկամները անկեղծ ուրախութեամբ կը տեսնեն զայն։

—Գերմանիոյ գեղական զօրավար Վէրտէր ներկայ գտնուեցաւ երէկ արքունական ճաշին։ Զարը բաժակ պարպեց Վիլհելմ կայսեր կենացը։

Հռոմ, 27 յունուար

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ, նախարարապետ Գ. Ճիոլիտիի պատասխանելով Պանքաներու գործին վերաբերեալ հարցապնդումներուն, պարզեց Հռոմի Պանքային հաշիւներուն քննութեան արդիւնքը։ Հաստատեց թէ պիտի պատժէ կաշառակերները, բայց խորհրդարանական քննիչ յանձնախումբ մը անուանելը անվստահութեան նշան մը պիտի ըլլար ընդդէմ նախարարութեան։ Գ. Ճիոլիտիի յետոյ յայտարարեց թէ բացարձակապէս մերժած է որ փոխառութիւն հանող անձերէն գրամ ընդունուի երեսփոխանական ընտրութեանց համար։

Առեւտրական նախարարութեան մէջ առեւտրական եւ վարչի պաշտօնական անձերէն Գ. Մանտիլլի ձերբակալուեցաւ Հռոմի Պանքային կաշառք առած ըլլալուն համար։

ԱԶԳ

Ժ. Տ. Մանէթթոյի գրամատունն ի Զալաթիա կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ փետրուար 1ին (Ը. Ե.) չորեքշաբթի արքունի փողերատոնին մէջ անոր պիտի ունենայ Բուլղարիի երկաթուղւոյ պարտատոմսերու վիճակահանութիւնը

ՄԵՆ ՊԱՐԳԵՐ

300,000 ֆրանք

Տոմակները կը ծախուին իմ գրասենեակս։

Ամբողջ տոմսին գինն է գրշ.	7 ½
Կէսը »	5
Քառորդը »	3

Իմ տոմակներս իմ գրասենեակէս ուրիշ տեղ չեն ծախուիր։

Զալաթիա, Գոմիսիոն խան, թիւ 17

Ժ. Տ. ՄԱՆՆԷԹԹՕ

ԱԶԳ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Մաքսուտ Ճիվանեան պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ արտեսին ամէն կատարելագործութիւններովը կը գտնուին եւ կը լեցնէ ամէն կարգի սակառներ։ Աժան գիներ։

Դիմել Բերա, Թագիմ, Զամպաք փողոց, թիւ 8։

Շատ զուարթ էր եւ կ'երեւայ որ խիստ հետաքրքրաշարժ պատմութիւն մը կը պատմէր, վասն զի պահակը քիչ մը ատեն հոն կեցաւ վերջաւորութիւնն ալ լսելու համար։

Երիտասարդ ոստիկանը այս առաջին փորձէն շատ գոհ եղաւ։ Կատարելապէս կը տեսնէր ու կը լսէր։ Պատմութեան մէկ բառն իսկ չկորանցուց։

Երբ պահակը դուրս ելաւ, Մայիս իր խցիկին մէջ ասդին անդին քիչ մը պտըտկեցաւ։ յետոյ նստաւ, Պէրանժէն բացաւ եւ ժամու մը չափ երգ մը սորվելու զբաղեցաւ։ Յետոյ անկողնոյն վրայ երկնցաւ։

Միայն իրիկուան կերակուրի ատեն ելաւ ու ախորժակով հաշեց։ Յետոյ նորէն երգը ձեռք առաւ եւ լոյսերը մարուած ատեն միայն պառկեցաւ։

Լէքօք ազէկ գիտէր որ գիշերը աչքերը անօգուտ էին իրեն։ բայց կը յուսար որ գոնէ կարեւորութիւն ունեցող բացագանչութիւն մը կը լսէ։

Յոյսը ի դերեւ ելաւ։ Մայիս հեծելով մէկ կողմէ միւսը դարձաւ իր մահիճին վրայ, երբեմն հառաչեց, բայց բերնէն բառ մը չելաւ։

Հետեւեալ առաւուն երկար ատեն պառկած մնաց։ Բայց երբ լսեց որ ժամը տասն եւ մէկ կը զարնէ, այսինքն առաւուան հաշի ժամը, անմիջապէս ելաւ եւ խցիկին մէջ քանի մը պտոյտ ընելէ ետքը՝ սկսաւ հին երգ մը երգել բարձրաձայն։

Երբ պահակները ներս մտան՝ երգը դադրեցուց...

Առջի օրը ինչպէս որ անցած էր, այս օրն ալ այնպէս անցաւ։ հետեւեալ օրն ալ յարեւնման եղաւ, յաջորդ օրերն ալ բնաւ չփոխուեցան...

Երգել, ուտել, քնանալ, ձեռքերն ու եղունգները խնամել, այս էր անա՛ այն կեղծ հապիտին կեանքը։ Իր գիրքը զուարթ բնաւորութեան տէր, բայց սասարիկ ձանձրացող մարդու մը գիրքն էր։

Այս զարմանալի մարդը իր խազացած կատակերգութիւնը այն ասիճան կատարելութեան կը հասցնէր որ, Լէքօք վեց օր-վեց գիշեր ձեղնայարկին մէջ փորի վրայ պառկած անցնելէ ետքը, ոչ-եւ է նշանակիչ բառ ձեռք չկրցաւ ձգել։

Սակայն չէր յուսահատեր։ Դիտած էր որ ամէն առաւ այն ժամուն, յորում բանտին բոլոր պաշտօնեայքը իրարանցումի մէջ են ուտեստի բաժանման համար, ամբաստանեալը անպատճառ իր հինաւուրց երգը կ'երգէր։

—Այս երգը անպատճառ նշան մըն է, կ'ըսէր երիտասարդ ոստիկանը ինքնիրեն։ Այդ միջոցին արդեօք ի՞նչ տեղի կ'ունենայ սա պատուհանին կողմը, զոր չեմ տեսներ... Վաղը կը հասկնամ։

Արդարեւ հետեւեալ առաւուն Մայիսը ժամը տասն ու կէսին շրջագայութեան դրկել տուաւ եւ Տեօրէնին հետ բանտարկեալին խցիկը դնաց։

Ազնիւ մարդուն համար այս բանը ազատութիւն մըն էր։

—Խոժի ի՞նչ պիտի ցուցուէք, կ'ըսէր, այդքան հետաքրքրական ի՞նչ բան կայ...

—Թերեւս ոչինչ, պատասխանեց Լէքօք, թերեւս ալ շատ կարեւոր բան մը...

Քիչ մը վերջը ժամը տասնեւմէկ զարնելով Լէքօք սկսաւ ամբաստանեալին երգը երգել։

Երկրորդ տունը երգելու սկսած էր երբ հրացանի գնդակի մը մեծութեամբ հացի մթնուկէ գնդակ մը պատուհանէն վարպետութեամբ ներս նետուելով եկաւ ոտքերուն առջեւ ինկաւ։

Եթէ Մայիսի խցիկին մէջ շանթ իջնէր, այս անվնաս գնդակին չափ չպիտի սարսափեցնէր անօրէնը։

Զարմանքէն ապշած մնացեալ բերանն ու աչքերը բաց։ կարծես թէ իր զգայարանքներէն կը տարակուսէր։

Ի՞նչ խայտառակութիւն։ Վայրկեան մը առաջ եթէ հարկ ըլլար իր լերկ գլխուն վրայ կ'երդնուր թէ բանտերը գրսի հետ որեւէ հաղորդակցութիւն չունին։ Այժմ իր բանտին պատիւը կ'ազատէր, կը խայտառակուէր...

— Նամա՛կ մը, կ'ըսէր վշտագին գնմոք, նամա՛կ մը...

Լէքօք փայլակի արագութեամբ այն նամակը վերուցեր եւ յաղթական կերպիւ մատներուն մէջ կը դարձնէր։

— Ես չէի՛ ըսեր որ այս շարաճիները իրարու հետ կը հաղորդակցին, կ'ըսէր։

Երիտասարդ ոստիկանին այս ուրախութիւնը անօրէնին զարմանքը բարկութեան փոխեց։

— Վա՛յ... բանտարկեալներս իրարու կը գրե՛ն... գոչեց բարկութենէն թոթովելով։ վա՛յ, պահակներս թղթատարի պաշտօն կը կատարե՞ն։ Կ'երդնում որ այս այսպէս չկրնար մնալ...

Դէպի գուռը կ'երթար։ Լէքօք կեցուց զինքը։

— Ի՞նչ պիտի ընէք, պարո՛ն, ըսաւ

— Ե՞ս, բանտին բոլոր պաշտօնեայները պիտի համախմբեմ եւ անոնց պիտի յայտարարեմ թէ մէջերնին մատնիչ մը կայ, զոր պէտք է յայտնեն ինձ։ Կ'ուզեմ որ ուրիշներուն օրինակ ըլլայ։ Եւ եթէ մինչեւ քսանեւչորս ժամ յանցաւորը չգտնուի, բանտին բոլոր պաշտօնեայք պիտի փոխուին։

Նորէն ուզեց դուրս ելլել, եւ երիտասարդ ոստիկանը այս անգամ գրեթէ պարտաւորեցաւ բռնի կեցնել զինքը։

—Հանգարտեցէք, պարո՛ն, կ'ըսէր, հանգարտեցէ՛ք։

—Կ'ուզեմ պատժել։

—Ազէկ, բայց սպասեցէք որ պատրաստութիւնները տեսնէք։ Կարելի է որ յանցաւորը ձեր պահակներէն չըլլայ, այլ այն բանտարկեալներէն մին զոր ձեր գործերուն կը գործածէք եւ որոնք ամէն առաւ ուտեստի բաժանման կ'օգնեն...

—Ի՜հ, ի՞նչ փոյթ...

—Ներեցէ՛ք... այս կէսը շատ կարեւոր է։ Եթէ ապմուկ հանէք, եթէ այս գործին վրայոք բան մը ըսէք, երբեք չպիտի կարենանք ճշմարտութիւնը գտնել։ Մատնիչը ինքզինքը յայտնելու յիմարութիւնը չպիտի ունենայ, բայց խանութեամբ մէյ մըն ալ չպիտի բնէ։ Ուստի պէտք է որ լռենք, կեղծենք ու սպասենք։ Եթէ հակոզութիւն մը կ'ընենք եւ յանցաւորը կը գտնենք։

(Շարունակելի)

digitised by A.R.A.R.@

ԹԻԿՈՒԼԱՐ ՖԼԸՐՍԴ-ԳԼԱՍ ՍԴԻՄԸՐՍ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՇՈՊԵՆԱՒՆԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿ
Հ-/գ-ը-ի՛ն, Ա-ն-ի՛ր-ե-ն Ե Նի-ւ-ի-ա-ն Ս.
ի-ե-ի-ը Ն-ա-ա-ն-ի-ն-ի-ն-ը, Գ-ա-ի. Մեր
Մ-վ Ե Դ-ա-ն-ի.
Բ-ա-ի-ա-ս ե-ւ Բ-ի-ն-ի-ր հ-ա-ա-ն.

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐՔԱՑ. ԸՆԿ.
կ-ա-ա-ն-ի-ս ի-ա-ն-ա-ա-ա-ի-ի-ն-ի-ն Ա-ա-ի-ի-ա-ա-ի,
Գ-ի-ի-ն-ի. Մ-ի-ա-ն-ի. Գ-ա-ի Ե Ի-ա-ի-ի Գ-ի-ի.
գ-ա-ա-ն-ի-ա-ի ի-ա-ն-ի ա-ա-ն-ի-ա-ի ի Մ-ա-ի- Ե
Բ-ա-ի-ա-ս.
Գ-ա-ի-ն-ի-ի-ա հ-ա-ա-ա.
Գ-ի-ա-ա ա-ա-ա կը ա-գ-ա-ա-ի յ-ա-ն-ա-ա-ի
20 ֆ-ն.
Գ-ա-ն-ի-ա-ի-ա-ն-ի-ա-ա հ-ա-ա-ա պ-ա-ա-ի-ն գ-ի.
մ-ի ա-ա ՖՈՍՖՈԼՈ. ՄԱՆԿՈ ԵՒ ԸՆ-
Գ-ա-ի-ա-ի

ԿԱԼԱԹԱ ԳՕՄԻՍԻՕՆ ԽԱՆ
Վ-ա-ի յ-ա-ի Թ-ի- 32

Ցայսմ է թէ Գօղաս էֆ. Մանուէլեան որչափ ծառայութիւններ ըրած է իր յաճախորդներուն, կալուածներու վերաբերեալ գործողութիւնները մեծագոյն դիւրացընելով։

Գօղաս էֆէնտի յանձն կ'առնէ կատարել առուծախ, փոխանցումի, թէվ-ի ինթիգալի, եւ կալուածներու վրայ փոխառութեան գործեր հարկ եղած գայնագիրները պատրաստել, ինչպէս եւ կարգադրել վճարումի պատճառաւ տանտէրերու եւ վարձակալաց միջեւ պատահելիք դատերը։

Որ եւ իցէ ծախք գործին աւարտումին յետոյ կը պահանջուի։

Իւակ առնելիք վարձքը յուսացուած ատենանէն առելի դիւրամատչելի պիտի ըլլայ։

ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆ
ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
Տ Ի. Ծ Ա Ն Ն Ի
ՓԻՄԻԱԴԷՏ Ն. Ի. ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ
Գ-ա-ի. Կ-ա-ա-ը-ի էշ-ի. Ի-ա- 1
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԾԱՄԻՆ 1850

Հաստատութիւնս, որ ծանօթ է պատուտման հարաբերութեան իր դեղերու կատարեալ ազնուութեամբը ու գիներու անհամեմատ չափաւորութեամբն, վերջերս ստացած մեծաքանակ ապրանաց նորին աւելի ճոխացած է։

Հոն գիտզ պատ. յանախորդք բան ամենայնի գոհ պիտի մնան թէ՛ դեղերու լաւ ու շատ պատրաստութենէն եւ թէ՛ գիներու ժանութենէն։

Փաստաներէ ընդունուած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն խնամքով եւ շատ նպաստաւոր պայմաններով։ Վճարմանց համար դիւրութիւն կը շնորհուին ի հարկի։

Թէ եւրոպական եւ թէ ասիական թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ պատուաւոր ներկայացուցիչներ կ'ունենան։

Դեղարանս ունի մասնաւոր քիմիական աշխատանոց մը, ուր ամենայն խնամքով կը կատարուին բժշկական եւ արհեստական ամէն տեսակ լուծումներ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ԱԳԱՀԱՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ
Ն-ի-ի՛ն է-ա-ն-ի-ն Մ. Ց. Ս-ա-ի-ա-ն
Հ-ի-մ-ա-ի-ա-ն 1881 ֆ.
Սոյն գրասենեակի միջոցով մինչեւ 31
Յուլիս 1892 ապահովուած
ԳՈՒՄԱՐՆ Է 86,793,400 ՖՐԱՆՔ
Ցիշեալ գրասենեակը պատրաստ է կենաց վրայ, հրդեհի, ծովու եւ ամէն տեսակ արկածներու դէմ ամենադիւրամատչելի պայմաններով ապահովագրութիւններ ընդունիլ ի հաշիւ յԱրեւելս հաստատուած ապահովագրական ընկերութեանց։ Զբաղուելս յայտագիրներ կը տարուին, որու մէջ յանախորդք պիտի գտնեն աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ։
Ա-ա-ա-ա-ի-ա-ի-ի-ա-ա Հ-ա-ի-ի ճ-ա-ա-ի
Թ-ի- 8

ՄԵԾԱԳԻՆ ՕԳՈՒ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ԵԹԷ աճուրդով կամ փոխադարձ հաճութեամբ ծախու առարկա մը ունիք
ԵԹԷ կ'ուզէք ձեռքէ ինկած բան մը գտնել
ԵԹԷ ծախու առարկային վրայ առաջուընէ մաս մը դրամ կ'ուզէք առնել
ԵԹԷ կ'ուզէք ապահով տեղ մը թողուլ կարասի, անտուկ, բիանօ, պատկեր, կառք, ապրանք եւ այլն
ԵԹԷ տեղ մը գրկելիք ու մաքսէ հանելիք ապրանք ունիք
ԵԹԷ կ'ուզէք անշարժ կալուածներ ծախել կամ գնել
ԵԹԷ կ'ուզէք վարձու տալ ձեր տունը կամ սենեակները
ԵԹԷ կ'ուզէք տուն մը կամ սենեակ մը վարձել
ԵԹԷ կ'ուզէք չանաւոր կերպով բանեցնել ձեր անշարժ կալուածները
ԵԹԷ կ'ուզէք ապահովագրել ձեր կալուածները կամ կարասիները լաւ պայմաններով

ԴԻՄԵՑԷՔ ՕՐԵՇԱՀ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

Վաճառատան կանոնագրութիւնը ուզողին կը տրուի ձրիաբար
ԱՄԷՆ ԿԻՐԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԱՃՈՒՐԴ

ԼԱ ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻԹԻԹԻԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ
LA SOCIÉTÉ MUTUELLE FRANÇAISE

Ա-ա-ա-ի-ա-ի ի-ի-ա-ա-ի ընկ-ա-ի-ի-ն է-ա ի-ա-ա-ա-ի-ի-ն գ-ա-ա-ի-ն

Հաստատեալ Գաղղիոյ հանրապետութեան 1868 Յունվար 22 հրամանագրով համեմատ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւն Ի՛ներքին «Սոսիէթէ Էմիւել ու Տէ Գանդիսոնան» գրասենեան ի Լիւն

Ամէն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ չունենալով մեր խնայած եւ ուզածնուած սակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ՝ կը կորսնցնենք գրամագլուխ մը կազմելու առիթն եւ հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով մեր խնայած սակներն յումպէսս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով գրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին եւ գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մը չունենանք։

Ահաւասիկ «Լա Միթիթէլ Ֆրանսէզ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ տասը եւ այլն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը, կ'ունենանք համեստ գրամագլուխ մը։

Մանրամասն տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրուելու համար դիմել առ Գ. Էր. ԿԼԱՎԱՆԻ, ընկերութեան Արեւելքի ընդհ. Տնօրէն, Ղալաթիա, Թիւնէլ խան 35։

Ծ-ա-ն-ի.— Միջնորդները պարտին երաշխաւորութեան գումար մը յանձնել եւ կամ երաշխաւորութիւն ցոյց տալ։

Գաւառներու համար գործակալութիւն ստանձնել ուզողներ պարտին դիմել վերոյիշեալ հասցէին։

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԻՉ ԳՈՐԾԻ
(ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ ԿԼՍԹԷՆԷՐԻ)

Կարելի է 2,000 նման օրինակներ արտագրել, սեւ ու անջնջելի թանաքով, ամէն տեսակ շրջաթերթականներու, գրութեանց, նկարներու եւ ձայնագրութեան

ԱԹԱՆՑ ՋՐԻ. ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ. ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ԿԱՄ ԱՆԻԼԻՆՆԵՐՈՒ

Այս միջոցը ամէնէն աւելի պարզ, արագ, մաքուր, տեւական եւ խնայողական է

Այն առաւելութիւնները, զոր ունի «Ընդօրինակիչ գործիք»ը ուրիշ միջոցներու վրայ հետեւեալներն են.

1. ԳԵՐԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ — Որովհետեւ օրինակները սեւ թանաքով կը գրուին եւ գրին ձեւը կը պահուի, այս միջոցով ապուած շրջաթերթական մը ձեռքով գրուած նամակի մը բոլոր երեւոյթն ունի.

2. ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ ԵՒ ՄԻԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆԸ.— Այս միջոցով կարելի է արտագրել 10 էն մինչեւ 2000 օրինակ. վերջին օրինակը առաջինին չափ պայծառ պիտի ըլլայ.

3. ԳԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ — Ամէն մարդ որ կրնայ հասարակ մատիտով մը գրել, կրնայ գործածել նաեւ «Ընդօրինակիչ Գործիք»ին գրիչը. Մարդ մը անգամ կրնայ օրինակները հանել. շփոթութիւն պատճառող կնճռոտ գործիքներ չկան.

4. ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ — «Ընդօրինակիչ Գործիք»մը ունենալը ուրիշ միջոցներէ աւելի քիչ ծախք կը պահանջէ. գրեթէ կէսը. Իւրաքանչիւր կապմանի հետ այնքան նիւթ կայ, որ կը բաւէ վեց ամիս, շաբաթը անգամ մը աշխատելով.

5. ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ — Նախատիպ օրինակը կարելի է գրել մատիտով գրածի չափ, վասն զի գործածելի թանաքը թանձր չէ.

6. ՅԱՒԵԼՈՒԱՇԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ — Կարելի է պահել նախատիպը երկար ժամանակ ու եւաքը նորէն գործածել.

7. Մխայները կ'ուզզուին եղունգով քերելով.

Դիմել առ ԷՏՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. 95 եւ 97. Եիւքսէք Գալաբրիա. Վայվոտա

ԻԻՆԻՕՆ

ԱԳԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ՎՐԱՑ
Հ-ա-ա-ա-ա-ա 1828ԷՆ 1829 Ֆ
Հաստատուած ի Բարիզ, իր ապարանքին մէջ, Ռիւ սը լա Պանք, 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ ֆրանք	10,000,000
Պահեստ	7,280,000
Թղթապանակին մէջ գտնուող	66,440,000
Հասոյթ 1891 տարուան	15,340,000
Վճարուած վնասք	168,000,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ ֆրանք	10,000,000
Պահեստ	95,724,490
Ապահովագրութիւնք	247,027,905
Հասոյթ 1891 տարուան	17,750,246
Վճարուած կորուստք	63,000,000

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Գ. Ա. Տ'ԷՊԻԴԱԼ, նախկին երեսփոխան, նախկին անօրէն Գանք տը Ֆրանսի, նախագահ Հարաւի երկաթուղիներու ընկերութեան, Նիսթ.
Գ. Ա. ՄԱԼԷ, սեղանաւոր Մ-ի ե-ա-ի-ի-ի ա-ա-ն-ի-ն, Բարիզ-Լիոն-Միջերկրականերկաթուղիին ընկերութեան նախագահ, նախագահ Օսմ. Կայս. Պանքային, Դիւանախնամ.
Գ. Թ. ՕՏԷՈՒ, նախկին սեղանաւոր, նախագահ Վ. Իէդ-Մանգանեզի եւ Էրզինգանի ածխանանքներուն ընկերութեան.
Գ. Ժ. ՄԱՌԳԱՌ, սեղանաւոր Մ-ա-ի- Ի-ա- ի- ընկ. տունէն.
Գ. Գ. ՃԷՑՄԱԸՆ, սեղանաւոր Հ-ա-ի-ի-ի ի- ընկ. տունէն.
Գ. Ֆ. ՄԻՇՕ, նախկին նախագահ Սէնի առեւտրական դատարանին, անօրէն Գանք տը Ֆրանսի Հիւսիսի երկաթուղիին վարչական խորհրդին անդամ.
Գ. Հ. ՄԻՌԱՊՕ, սեղանաւոր Մ-ա-ա-ի-ա- Բ-ի-ի-ա-ի ի- ընկ. տունէն.
Գ. Ա. ԹԻՌՆԷՍԷՆ, Լանսի երկաթուղիին վարչ. խորհրդին անդամ.
Գ. Ա. ՎԷՐՆ, սեղանաւոր Վէրն ի- ընկ. տունէն, անօրէն Գանք տը Ֆրանսի, Հիւսիսի երկաթուղիին եւ Օսմ. Կայս. Պանքային վարչական խորհուրդներուն անդամ.

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Գ. ՇԱՌԼ ՌՈՊԷՐ, նախկին անդամ պետական խորհրդին, Տնօրէն
Գ. ԳԱՌՈՆ Ժ. ՍԸՐԻՋ, նախկին եկմբատական քննիչ, Դէր-Տնօրէն

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Գ. ԱԼՖԷՌ ՖՈՌ, Տնօրէն.
Գ. Է.ՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Դէր-Տնօրէն.

Ընկերութեան սեղանաւորն է ի Կ. Պոլիս ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Դիմել առ ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԷԱՆ, մասնաւոր անօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, 2 Մահմատիէ փողոց, Եէրէմեան խան, Գամանաս պանքային դիմաց.

ՄԵՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
Կանանց, փոքր աղջկանց, եւ մանչ տղայոց համար
ԳԱՌԼՄԱՆ ԵՒ ՊԼ ԻՄՊԷՐԿ
ԳՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԿԱԼԱԹԱ Պ-ՕՑԻՒՐ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ

Կը փութամք ազդարարել արգոյ հասարակութեան որ թէ գարնան եւ թէ ամառուան համար մեր վաճառատան մէջ, ԿԱՆԱՆՑ, ԱՂՋԿԱՆՑ եւ ՄԱՆՉԵՐՈՒ վերաբերեալ զգեստներու մեծ մթերք մը ունինք, վերջին նորաձեւութեան համեմատ եւ խիստ ժամանակաւոր գնած ենք յեւրոպայէ ձեռամբ մեր առեւտրական տան ԼՈՆԴՐԱՅԻ եւ ԲԱՐԻԶԻ եւ պատրաստուած մեր ԳԷՐԼԻՆԻ եւ ՎԻԵՆՆԱՅԻ մասնաւոր գործարանաց մէջ։

Լիայոյս եւ անտարակոյս ենք որ ազնիւ հասարակութիւնը նկատողութեան պիտի առնէ մեր հետեւեալ ապրանքները որոց միակ ապրանքը ենք ի մայրաքաղաքիս որպիսիք են, Գաղիական եւ Գերմանական փեղոյներ մետաքսէ, կտաւէ եւ բամպակէ թաշկինակներ, Գաղիական ձեռնոցք, սեղանի ծածկոցներ, անկողնի համար կտաւեղէնք, անձեռնոցք, սեղնագործութիւնք, Բարիզեան քորսէներ, եւ արանց կանանց եւ տղոց համար ընտիր հիւսուած ֆանէլներ։

ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԶԱՐԴԵՐ
Ժէրսէյ, Բլիւշ, անկողնի ծածկոցներ, Կանանց յատուկ վզի թաշկինակներ, սեղանի սպասք, սփռոցք, անձեռնոցք, վարագոյրներ եւ բազմատեսակ փողպատանեներ
ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ
Նորութեանց համաձայն ամէն տեսակ կերպասէ Աղջկանց համար շրջազգեստի եւ մանթոներու շարունակաբար ժամանումնք, մինչեւ 12 տարեկան մանչ տղոց համար քոստիւմներ, եւ բարտաբներ։ Աղջկանց եւ տղոց համար գլխարկներ եւ անուշահոտութիւնք։
Ասոնցմէ զատ արգոյ հասարակութիւնը կրնայ ամէն պէտքերը լրացնել անհաւատալի ժամանութեամբ մեր վաճառատեղւոյն մէջ։
ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ
Մասնաճիւղ ի Զմիւռնիա Ֆրանք փողոց, վաճառատեղի Օ ԼՈՒՎՐԸ

ՎԷՐԹԱՑՄ ԿԱՐԻ Մ.ԵՔԵՆԱՑՆԵՐ
ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

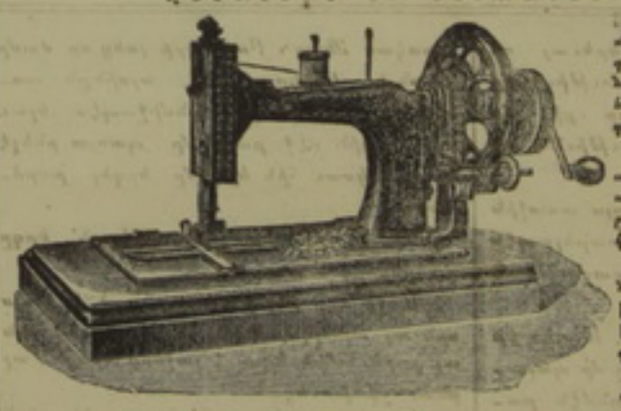

Բաւական ժամանակէ ի վեր մեծ մեծ հարիւրաւոր ազգ. ՎԷՐԹԱՄ գործ-գրանին շնորհած կարի մեքենաները ամէն կողմէ գովեստի առաջին եղած են իրենց կատարելութեամբ և գերազանցութեան պատճառաւ.
Ցիչեալ մեքենաներուն 15—20 տարի առաջ ուրուրու և առանց ամենափոքր նորոգութեան մը կարող ըլլալու գործածուիլը գործարանին կողմէն երաշխաւորեալ է.
Այդ մեքենաներուն միակ կենդրոնատեղին է Գալաթա, Պանկալթի, Լուսաւոր Էֆէնտի խան. ՕՐՕՍՏԻ. ՊԱԳ ԵՒ ԸՆԿ. վաճառատնոցն, ուր ամէն գնով կը ծախուին.
Վրան ՎԷՐԹԱՑՄ անունը չերոշ մեքենաները կեղծ են.

ԲՕՈՒԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ
Ընդդէմ հուլի, հարբուխի, դժուարաշնչութեան, ծանրաշնչութեան

Այս նշանաւոր գեղին յատկութիւնն է անմիջապէս հանգստացնել հազը, հարբուխը, Զայնի մարիլը, շնչելու դժուարութիւնը և կոկորդի հիւանդութիւնները. Անմիջապէս կը լուծէ կապուած մագարը և կը քակէ.
Այս անձերն որք կոկորդին մէջ անհարմարութիւն ունին, որոնք գիշերը ցերեկ հանգիստ չեն կրնար ունենալ հազէն, անմիջապէս կը հանգարտին, շատ անգամ մէկ օրուակը կը բաւէ. դժուարաշնչութեան, երիարաւոր հազերու, Էնֆլուէնցայի գէմ կարելի չէ նկարագրել այս նշանաւոր գեղին կատարած հրաշքները.
Ներկայացուցիչ է ԷՏՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ.
Վաճառատեղի պահեստանոցին քով, կայսրան Ղալաթիա Շէյլիի թրամուէյէն, թիւ 95 և 97, Ղալաթի

digitised by A.R.A.R.@